

Sea Control แนวคิดร่วมสมัยที่ควรถูกทบทวน (Talking About Sea Control)¹

Professor Robert C. Rubel² เขียน
นาวาเอก ดุลยวัฒน์ เขาวรัตน์ แปล/เรียบเรียง

ปี ๑๙๙๐ เป็นช่วงเวลาที่มีนัยยะสำคัญในประวัติศาสตร์ทหารเรือ มันแสดงการเปลี่ยนผ่านจากยุคที่โลกถูกแข่งขันกันในการใช้มหาสมุทร มาสู่ยุคที่กองทัพเรือหนึ่งไม่มีการแข่งขันกันในการครองทะเลอีกต่อไป หลักฐานในการเปลี่ยนผ่านนี้คือ ช่วงเวลาระหว่างการทำสงครามอ่าวครั้งที่ ๑ ในอ่าวเปอร์เซีย ทร.สหรัฐฯ วางกำลังครั้งหนึ่งของกำลังกองเรือบรรทุกเครื่องบินโจมตีทั้งหมดไว้ในทะเลแคบ ๆ แยกวางกำลังออกกระหว่างทะเลแดงและอ่าวเปอร์เซีย ถ้ามีการรับรู้ภัยคุกคามใด ๆ การเคลื่อนกำลังเช่นนี้อาจก่อให้เกิดการสถานการณ์คล้ายการเล่นรัสเซียรูเล็ตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Russian Roulette) การล่มสลายของสหภาพโซเวียตและการล่มสลายของกองเรือของพวกเขา ก็บ่งชี้ให้เห็นถึงอันตรายที่จะหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ทำให้ภัยคุกคามของกองเรือรบสหรัฐฯ มีเพียงซากเศษแท่นขุดเจาะในอ่าวเปอร์เซียกับทุ่นระเบิดในอ่าวทางตอนเหนือ

ในสองทศวรรษ ตั้งแต่ ทร.สหรัฐฯ ขึ้นชมความสำเร็จในการครองทะเล (Command of the Sea) มากจนกระทั่งพวกเขายุติการพูดคุยเกี่ยวกับการควบคุมทะเล หรือแม้แต่การลี้ภัยว่ามันทำอย่างไร (How to) การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิเสธการเข้าพื้นที่ของจีน (Area Denial Force) ด้วยอาวุธระยะไกล และความสามารถในการปฏิบัติการที่ไกลออกไปจากอาณาเขตทางทะเลของจีน ทำให้ถึงเวลาที่ต้องกลับมาคุยกันเรื่องการควบคุมทะเลอีกครั้ง บทความนี้พยายามจะสนับสนุนการถกเถียงเกี่ยวกับแนวคิดในการปฏิบัติการทางเรือ ซึ่ง ทร.หลายประเทศได้เคยใช้ในอดีต ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสถานะแวดล้อมในปัจจุบัน

แนวคิดการปฏิบัติการในทะเล (Naval Operation Concepts)

สิ่งแรกที่จะต้องเข้าใจเกี่ยวกับการรบทางเรือคือ มันแทบไม่เคยเกิดขึ้นระหว่างสองกองทัพเรือที่มีขีดความสามารถเท่าเทียมกัน มันมีความไม่สมดุลเกิดขึ้นได้เสมอและมันคือระดับและธรรมชาติของความไม่สมดุล ซึ่งส่งผลต่อแนวคิดการปฏิบัติ ซึ่ง ผบ.หน่วยพยายามที่จะริดสิ่งที่มีคุณค่าทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดออกจากกองเรือของพวกเขา ดังนั้น สิ่งที่สองที่การถกเถียงต่อไปจะถูกวางให้ต่อต้านกับการสันนิษฐานของความไม่สมดุล ซึ่งเริ่มต้นด้วยแนวคิดซึ่งถูกใช้โดยกองเรือซึ่งมีความเหนือกว่าและจบลงด้วยแนวคิดซึ่งถูกใช้โดยกองเรือที่อ่อนแอกว่า มันควรจะถูกบันทึกไว้ในตอนแรกด้วยว่ามันยากที่จะแยกการปฏิบัติการทางเรือออกจากการส่งสินค้าทางทะเล แนวคิดในการปฏิบัติการทางเรือ บ่อยครั้งเกี่ยวข้องกับการกระทำเพื่อต่อต้านการลำเลียงสินค้าของอีกฝ่ายหนึ่ง ประเด็นนี้จะถูกผสมเข้าอย่างไม่มีรอยต่อกับแนวความคิดที่จะถูกถกเถียงต่อไป สิ่งที่สามซึ่งเป็นพื้นฐานของการตรวจสอบนี้คือที่หลบภัย (Sanctuary) เนื่องจากสงครามทางเรือถูกกำหนด

¹ บทความจากวารสาร *Naval War College Review*, Autumn 2010, Vol. 63, No. 4

² ศาสตราจารย์ Rubel เป็นคณบดีของคณะศึกษาศาสตร์ทางเรือ วิทยาลัยการทัพเรือสหรัฐฯ ก่อนเกษียณจาก ทร.สหรัฐฯ ในยศนาวาเอก Rubel เป็นนักบิน ทร.และเข้าร่วมในหลายปฏิบัติการของสหรัฐฯ ทั่วโลก รวมถึงเคยเป็น ผบ.ฝูงบินโจมตีที่ ๑๘๑ และจเรทหารเรือใน US Southern Command ด้านการศึกษา Rubel จบการศึกษาระดับปริญญาตรี B.S., M.S. (Management), M.A. (National Security) US Naval War College and Spanish Naval College.

คุณลักษณะโดยอิทธิพลของการรุกทางยุทธวิธี (Tactical Offense) โดยทั่วไปผู้ที่ยิงหรือใช้อาวุธได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อนเป็นผู้ชนะ ซึ่งเป็นหลักการที่ถูกสร้างขึ้นโดย Wayne Hughes ที่หลบภัยเป็นที่ที่ต้องป้องกันข้าศึกจากการยิงครั้งแรกหรือการปะทะเป็นครั้งแรก ในยุคของเครื่องบิน, อาวุธปล่อยนำวิถี, ระเบิดนิวเคลียร์ ที่หลบภัยนั้นหายากกว่าที่เคยเป็น

การปิดอ่าว (Blockade)

กองเรือซึ่งมีความเหนือกว่าอาจเลือกที่จะปิดอ่าวกองเรือข้าศึกและเส้นทางคมนาคม โดยวางกำลังประจำที่นอกท่าเรือข้าศึก เป้าหมายอาจจะเป็นการบีบคั้นทางเศรษฐกิจ หรือมันอาจจะธรรมดาที่จะปิดกั้นกองเรือข้าศึกในการออกสู่ทะเล สิ่งนี้ใช้การได้ดีในยุคก่อนการบินเมื่อเรือสามารถปฏิบัติการนอกระยะยิงของปืนใหญ่จากฝั่ง อากาศยานสร้างความยุ่งยากให้กับปัญหา อาวุธปล่อยนำวิถีและเรือดำน้ำยิ่งกว่า ในบางประเด็นการปิดอ่าวระยะไกล (Distant Blockade) กลายเป็นสิ่งใช้ประสิทธิภาพ ในความหมายทางทหารและกลับไปสู่การโจมตีทางการค้าในกรอบแนวคิดทางเศรษฐกิจ ยิ่งกว่านั้นในยุคที่เรือสินค้าที่เต็มไปด้วยการชักธงของชาติอื่น เพื่ออำนวยความสะดวก (Flags of Convenience) มีลูกเรือหลายสัญชาติ, มีเจ้าของเรือหลายสัญชาติ และตู้สินค้าซึ่งอาจถูกเปลี่ยนมือหลายครั้งตลอดเส้นทางเดินเรือ การปิดอ่าวทางเศรษฐกิจยังเป็นปัญหา

การปฏิบัติการจากทะเล (From the Sea)

กองเรือซึ่งคุ้นเคยกับการครองทะเล (นั่นคือการสร้างเงื่อนไขซึ่งกองทัพเรือชาติอื่น ๆ ไม่สามารถปฏิบัติการและทำหายได้) หรืออย่างน้อยการควบคุมทะเลเป็นตำบลที่ (Local sea Control) แต่มันเป็นไปได้ถ้าไม่มีการสนับสนุนทางอากาศจากฐานบินบนบกในการส่งกำลังเข้าสู่ฝั่ง ในความหมายปัจจุบันสิ่งนี้คือฐานทัพในทะเล (Sea Basing) การยุทธในอ่าวเลยแต่ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นตัวอย่าง เครื่องบินปฏิบัติการระยะไกลที่เรามีในวันนี้ มันน่าสงสัยว่าจะมีปฏิบัติการจากทะเลใด ๆ เพียงอย่างเดียว แม้แต่การปฏิบัติการระยะแรกในยุทธการ Enduring Freedom ก็มีการใช้เรือบรรทุกน้ำมันและเครื่องบินและเครื่องบินลาดตระเวนจากฝั่งอยู่เป็นจำนวนมาก การปฏิบัติการของ ทร.อังกฤษในสงครามฟอล์กแลนด์ในปี ๑๙๘๒ ก็เป็นอีกกรณีหนึ่งที่ใกล้เคียง การส่งกำลังบำรุงในทะเลหรือฐานทัพในทะเลขนาดเล็กอาจถูกสร้างจากแนวคิดในการปฏิบัติการจากทะเลเพียงอย่างเดียว และกำลังโจมตี นย.โพ้นทะเลสมัยใหม่ (Modern Expeditionary Strike Group) ก็ถูกออกแบบมาเป็นอย่างดีเพื่อแนวคิดดังกล่าว

สงครามอากาศ - ทะเล (Air - Sea Battle)

กองเรือที่เข้มแข็งกว่าไม่ว่าจะพบกับข้าศึกหรือไม่ อาจถูกสนับสนุนโดยอากาศยานจากฐานบินบนบกในขอบเขตที่มีนัยยะสำคัญ การปฏิบัติการของนายพลแมคอาเธอร์ในสมรภูมิแปซิฟิกตะวันตกเฉียงใต้ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นตัวอย่างที่ดี การปฏิบัติการของเขาก้าวกระโดดไกลเท่าที่รัศมีของ บ.ขับไล่จากฐานบินบนบกจะไปถึง ในปัจจุบันมันยากที่จะจินตนาการว่าการปฏิบัติการของเรือสำคัญใดๆที่ไม่แสดงบางรูปแบบหนึ่งของการปฏิบัติการทางอากาศ แน่นอนเราสามารถรวมอวกาศและสารสนเทศ (Cyberspace) เข้ากับแนวคิดนี้ด้วย สิ่งตรงข้ามในทางรับของแนวคิดนี้อาจจะเป็นการปฏิบัติการของกองกำลังปฏิเสธการใช้พื้นที่ (Area Denial Force) เช่นเดียวกับที่จีนกำลังสร้างขึ้นในชายฝั่งของตน แนวคิดนี้อาจจะเป็นการใช้การผสมผสานระหว่างขีปนาวุธวิถีโค้ง (Ballistic missiles) และอากาศยานจากฐานบินบนบกพร้อมกับเรือดำน้ำของเรือผิว

น้ำในลักษณะภัยคุกคามหลายมิติต่อกองกำลังสหรัฐฯ หรือกำลังทางเรือเรือชาติอื่นด้วยซึ่งอาจจะเป็นการยากที่จะต่อต้าน ในทั้งการปฏิบัติการทางรุกและทางรับ การประสานงานระหว่างกำลังทางบกและทางเรือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง แต่บ่อยครั้งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำให้บรรลุผลสำเร็จได้

การรบแตกหักทางเรือ (Decisive Naval Battle)

ในการแย่งชิงการควบคุมทะเลระหว่างสองกองเรือ การรบแตกหักทางเรือเป็นเป้าหมายของผู้ที่เข้มแข็งกว่า กล่าวโดยทั่วไป กองเรือที่อ่อนแอกว่าพยายามหลีกเลี่ยงการปะทะดังกล่าว แต่ในทุก ๆ การรบที่ผ่านมา สถานการณ์อาจเร่งให้เกิดขึ้น การยุทธที่มีดเวย์ถูกใช้โดยการตระหนักของนายพลเรือนิมิตซ์ว่าการโจมตีเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ อาจจะมีอีกหนึ่งตัวอย่างในสงครามพอล็กแลนด์ซึ่งเรือบรรทุกเครื่องบินอาเจนตินาส่งเครื่องบินเข้าโจมตีและการโจมตีนั้นอาจสร้างความเสียหายให้กับเรือบรรทุกเครื่องบินอังกฤษก็ได้ ในโลกปัจจุบัน มีโอกาสเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่การรบแตกหักทางเรือจะเกิดขึ้นยกเว้นระหว่างสองกองเรือขนาดเล็ก

กองเรือคงชีพ (Fleet in Being)

กองทัพเรือที่เข้มแข็ง แต่ล้มเหลวที่จะทำการรบแตกหักอาจเลือกที่จะหลีกเลี่ยงการรบดังกล่าว แต่ยังคงแสดงกำลังเป็นภัยคุกคามต่อกองเรือที่เข้มแข็งกว่าให้กระทำในสิ่งที่เขาต้องการ (เช่น การส่งกำลังขึ้นสู่ฝั่ง) ใน ๑๙๖๐ Load Torrington ผบ.กองเรือแองโกล-ดัตช์ (Anglo-Dutch) ได้ใช้แนวคิดเช่นว่า โดยการรักษากองเรือของเขาให้อยู่เหนือลมจากฝรั่งเศส แม้ว่ากองเรือของเขาพ่ายแพ้ในการยุทธที่หวิหาค แต่เขายังรักษากองเรือไว้ไม่ให้สูญเสียเพื่อสร้างภัยคุกคามต่อการรุกใด ๆ (เช่น อาจยินยอมให้กองเรือฝรั่งเศสเคลื่อนกำลังได้) แต่ไม่สามารถนำกองเรือเข้าสู่การรบได้ ดังนั้น ยุทธวิธีนี้บรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ในการป้องกันการรุก สิ่งสำคัญในการใช้ยุทธวิธีกองเรือคงชีพนี้คือที่หลบภัย (Sanctuary) ในปัจจุบันที่หลบภัยหาได้ยากมาก อย่างไรก็ตาม เรือดำน้ำดีเซลอาจใช้ยุทธวิธีนี้หากมันสามารถหลีกเลี่ยงการตรวจจับ มันอาจสร้างภัยคุกคามอย่างเพียงพออย่างน้อยในขณะหนึ่งในการป้องกันกองเรือที่เข้มแข็งกว่าในการส่งผ่านกำลังตามที่เขาต้องการ ในสงครามพอล็กแลนด์ เรือดำน้ำอาเจนตินา Type ๒๐๙ เกือบจะปฏิบัติการกิจนี้สำเร็จในการต่อต้านกองเรือเฉพาะกิจของอังกฤษ กองเรืออังกฤษต้องใช้อาวุธปราบเรือดำน้ำเกือบทั้งหมดต่อเป้าหมายที่ผิดพลาด (False Contacts) สำหรับที่หลบภัยชนิดอื่น ๆ อาจจะเป็นการแสวงหาชาติพันธมิตรหรือการสร้างฉากป้องกันการโจมตีทางอากาศจากอาวุธปล่อยนำวิถีและอากาศยาน (Missile and Aircraft Umbrellas)

การโจมตีเส้นทางลำเลียง (Commerce Raiding)

กองเรือซึ่งไม่เข้มแข็งพอที่จะใช้ยุทธวิธีกองเรือคงชีพอาจพยายามที่จะโจมตีการขนส่งทางทะเล เยอรมันใช้ยุทธวิธีนี้ในสงครามโลกทั้งสองครั้ง แนวคิดนี้ต้องการการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้งที่หลบภัยสำหรับผู้โจมตี (ตั้งแต่ในช่วงต้นของศตวรรษที่ ๒๐ มักจะเป็นกองเรือดำน้ำ) ในยุคของเครื่องบินทิ้งระเบิดและอาวุธปล่อยนำวิถี การใช้ที่หลบภัยดังกล่าวอาจเป็นไปได้ยากยกเว้น ทร.สหรัฐฯ นอกจากนี้ความยุ่งยากในการปิดอ่าวอาจทำให้การโจมตีกองเรือพาณิชย์เกือบเป็นไปไม่ได้ในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ในทุกกรณี หาก ทร. สหรัฐต้องการขัดขวางเส้นทางคมนาคมทางทะเลของจีน ปัญหาการใช้อาวุธนิวเคลียร์อาจเกิดขึ้นตามมา

ยุทธวิธีหน่วงเหนี่ยว ขัดขวาง ปฏิเสธ และการทำลายขวัญข้าศึก (Delay Disruption Denial and Demoralization, D4 Strategy)

ถ้ากองเรือไม่มีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะดำเนินกลยุทธ์ใด ๆ เขาสามารถที่จะใช้ยุทธวิธีดังกล่าวได้ นั่นคือการส่งกองเรือที่เข้มแข็งพอที่จะสร้างความเสียหายแก่กองเรือที่เข้มแข็งกว่า (ซึ่งคาดว่ากำลังพยายามที่จะส่งผ่านกำลังหรือปิดอ่าว) เพื่อที่จะให้กองเรือข้าศึกล้มเลิกภารกิจหรืออย่างน้อยหน่วงเหนี่ยวพวกเขา ทำให้กองเรือที่อ่อนแอกว่ามีเวลาหายใจ ผลลัพธ์ของการโจมตีอาจจะเป็นผลทางกายภาพที่ทำให้การปฏิบัติการไม่สามารถดำเนินได้ต่อไป หรืออาจเป็นการทำลายขวัญของกองเรือหรือไม่ก็ประชาชนและผู้นำ ยุทธวิธีของอาเจนตินาในสงครามฟอล์กแลนด์ หลังจากกองเรือพวกเขาถอยกลับที่ตั้งแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นจะทำการยุทธวิธีนี้สำเร็จคือการจมเรือลำเสี่ยงอังกฤษ Atlantic Conveyor โดยอาวุธปล่อยนำวิถี Exocet ปัจจุบันนี้ยังทำให้ยุทธวิธี D4 มีประสิทธิภาพคือ ผู้ใช้ต้องยอมรับอย่างเต็มที่ว่ามีโอกาสที่กำลังที่ถูกส่งออกไปปฏิบัติการอาจไม่กลับมา ยุทธวิธี D4 โดยปกติไม่สามารถดำรงอยู่ได้หากผู้โจมตีไม่มีที่หลบภัยที่เหมาะสมก่อนปฏิบัติการ การใช้เรือดำน้ำขีปนาวุธและทุ่นระเบิดยังเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับ D4 การปฏิบัติการดังกล่าวในหัวระยะเวลาที่ต้องการมีลักษณะเช่นเดียวกับสงครามนอกแบบ (Irregular Warfare) ในทะเล

การรักษาความมั่นคงในทะเล (Maritime Security)

ประเด็นความมั่นคงทางทะเลได้ถูกหยิบยกขึ้นเป็นส่วนสำคัญของยุทธศาสตร์ทางเรือเนื่องจากมีความน่าจะเป็นจากการโจมตีของผู้ก่อการร้ายโดยอาวุธทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction, WMD) จากทะเลต่อสหรัฐฯและพันธมิตร ผลกระทบทางเศรษฐกิจและการเมืองจากการโจมตีในเหตุการณ์ ๙/๑๑ โดยอากาศยานบรรทุกอาวุธทำลายล้างสูงอาจถือว่าเป็นความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของการโจมตีตามแบบ (Conventional Invasion) ความมั่นคงทางทะเลมีความสำคัญต่อ ทร. สหรัฐฯ เช่นเดียวกับการปฏิบัติการป้องกันฐานทัพเรือในยุคของมาฮาน ความมั่นคงทางทะเลต้องการการรับรู้สถานการณ์และความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดในทะเลแบบไร้รอยต่อ ดังนั้นมันจึงเป็นภารกิจระหว่างประเทศ ของกองทัพเรือโดยกำเนิด ภารกิจของ ทร.สหรัฐฯ ต้องสนับสนุนความร่วมมือนี้ ในความเป็นจริงแนวคิดในการปฏิบัติการอันนี้ต่างจากการปฏิบัติการอื่น ในประเด็นที่ว่ามันต้องพึ่งพาการปฏิบัติการร่วมอย่างสิ้นเชิงทั้ง ทร.ขนาดเล็กและใหญ่

ป้อมปราการและการเคลื่อนที่ (Bastions and Maneuver)

ถ้าหลักนิยมในการรุกในระดับยุทธวิธีที่ยึดถืออยู่ถูกต้องตามสิ่งที่ปรากฏในประวัติศาสตร์การรบทางเรือ ความพยายามที่จะสร้างป้อมปราการในทะเลคือการสูญเสียหลักการรบทางทะเล ยกเว้นเมื่อการป้องกันมีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างในสองกรณี กรณีแรกการรบระหว่างเรือ USS Monitor กับ CSS Virginia ในเดือนมีนาคม ๑๘๖๒ ระหว่างสงครามกลางเมืองในอเมริกา ซึ่งเรือทั้งสองลำเป็นเรือหุ้มเกราะเหล็ก (Ironclads) จนทำให้ลูกปืนใหญ่ไม่สามารถเจาะทะลุได้และสะท้อนออก และในอีกกรณีคือ การป้องกันการโจมตีอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การยุทธในทะเลฟิลิปปินส์ ในเดือนมิถุนายน ๑๙๔๔ ซึ่งสหรัฐฯ สามารถบูรณาการระบบการป้องกันภัยทางอากาศ โดยการใช้เรดาร์ตรวจจับเครื่องบินญี่ปุ่นในการเข้าโจมตี การใช้กระสุนเฉียดระเบิดต่อการยิงเป้าอากาศยาน ในปัจจุบัน แม้ว่าเรือลาดตระเวนและเรือพิฆาตสหรัฐฯ ติดตั้งระบบป้องกันภัยทางอากาศ Aegis ที่มีประสิทธิภาพ อาวุธปล่อยนำวิถีที่ทันสมัย รวมถึงเรือดำน้ำและทุ่นระเบิด มีคุณสมบัติในการหลีกเลี่ยงการตรวจจับ ผู้บังคับบัญชายังคงต้องตัดสินใจอย่างระมัดระวังอย่างยิ่งว่า

ถ้าข้าศึกรู้ว่าเราอยู่ที่ไหน เขาน่าจะค้นหาวิธีที่จะโจมตี หลีกเลียงหรือทำให้ระบบป้องกันของเราอิ่มตัว (saturate) ถ้าไม่มีอะไรเกิดขึ้นมันก็จะแค่ความโชคดี ดังนั้น เมื่อมีภัยคุกคามในการควบคุมทะเล การเคลื่อนที่เป็นสิ่งจำเป็นจนกระทั่งภัยคุกคามนั้นถูกทำให้หมดสภาพ

ประเด็นนี้ถูกยกขึ้นพิจารณาในแนวคิดเรื่อง “ฐานทัพในทะเล (Sea Base)” อันอยู่ในตำแหน่งที่เข้มแข็งและไม่เคลื่อนที่ในทะเล ในเอกสารอ้างอิงบางฉบับของ ทร.สหรัฐฯ คำนิยามของ Sea Base ถูกขยายให้รวมถึงกลุ่มของเรือใด ๆ ในทะเล โดยไม่คำนึงถึงว่าพวกมันถูกจัดเตรียมหรือเคลื่อนที่ คำนิยามดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการต่อรองบประมาณระหว่างเหล่าทัพมากกว่าการใช้ประโยชน์อย่างจริงจังในขอบเขตของยุทธศิลป์ทางเรือ ฐานทัพในทะเล (Sea Base) โดยสภาพคือกลุ่มของเรือที่กำลังสนับสนุนการปฏิบัติการบนบก ดังนั้น ขอบเขตของการเคลื่อนที่ทางยุทธการจะถูกจำกัดอย่างมาก เช่นเดียวกับการเคลื่อนที่ทางยุทธวิธีซึ่งสามารถถูกจำกัด หากยังคงสนับสนุนการปฏิบัติการบนบกยังคงมีประสิทธิภาพ แต่ประวัติศาสตร์ได้ให้บทเรียนกับกองทัพเรือว่าไม่ควรนำตนเองเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งพวกเขาต้องเสี่ยงต่ออันตรายที่มาจากบนบกเพื่อที่จะเสี่ยงอันตรายในทะเลหรือในทางกลับกัน สถานการณ์ล่อแหลมนี้คล้ายกับที่นายพลเรือ Frank Jack Fletcher เผชิญหลังจากการยกพลขึ้นบกที่กัวดาลคาแนลในปี ๑๙๔๒ เขารู้สึกผิดหวังที่จะเคลื่อนกำลังในทะเล (Sea Base) ของเรือบรรทุกเครื่องบินก่อนที่มันอาจถูกโจมตีโดยญี่ปุ่น เนื่องจากเรือบรรทุกเครื่องบินของเขาเป็นเรือบรรทุกเครื่องบินลำเดียวที่อยู่ในสมรภูมิแปซิฟิกในขณะนั้น ดังนั้น ในทฤษฎี กองทัพเรือไม่ควรพยายามที่จะส่งผ่านกำลังขึ้นสู่บก ถ้ายังไม่สามารถบรรลุการควบคุมทะเลได้ แต่ทฤษฎีนั้นไม่ถูกนำมาใช้ ข้าศึกที่ชาญฉลาดจะรอคอยจนกระทั่งกำลังโจมตีถูกยกพลขึ้นบก และกำลังในทะเลไม่สามารถเคลื่อนที่ได้โดยปราศจากการอยู่ภายใต้สถานการณ์ล่อแหลมดังกล่าว สิ่งนี้คือแผนของญี่ปุ่นที่กัวดาลคาแนล ซึ่งทำให้เกิดความสูญเสียอย่างมากต่อกำลังสหรัฐฯ

บทบาทของเรือบรรทุกเครื่องบิน (Aircraft Carrier Doctrinal Roles)

เนื่องจากสภาพแวดล้อมและภัยคุกคามได้เปลี่ยนแปลงไป บทบาทของเรือบรรทุกเครื่องบินอาจถูกทบทวนอันเนื่องมาจากสภาพความเป็นเรือที่มีคุณค่าทางยุทธการสูง (High Value Unit ; HVU) และอาจมีความเสี่ยงในการปฏิบัติการ บทบาทของเรือบรรทุกเครื่องบินที่อาจถูกใช้ในการควบคุมทะเลได้แก่

การตรวจการณ์ในทะเล (Eyes of the Fleet) การใช้เรือบรรทุกเครื่องบินในทะเลโดยทั่วไปมักถูกวางอยู่หลังแนวรบไกลจากอันตรายใด ๆ และส่งเครื่องบินเข้าตรวจการณ์ค้นหาเป้าในทะเล ในอนาคตเรือบรรทุกเครื่องบินเหล่านี้อาจถูกวางไกลออกไปอีกพันวิสัยการโจมตีจากอาวุธปล่อยนำวิถีใดๆ และถูกสนับสนุนด้วยอากาศยานตรวจการณ์แบบไร้คนขับ (UAV) ในระยะไกล

การขนส่งลำเลียง (Cavalry) ในกรณีนี้เรือบรรทุกเครื่องบินต้องการการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ หากถูกตรวจพบควรหลบหลีกคดขยี้คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นลำดับแรก การยืนหยัดต่อสู้อาจเป็นการทำลายตัวเอง

การเป็นเรือบัญชาการ (Capital Ship) เรือบรรทุกเครื่องบินสามารถใช้เป็นเรือบัญชาการในการควบคุมทะเลได้ แต่อาจมีความเสี่ยงในการใช้เช่นเดียวกัน การใช้ควรอยู่บนพื้นฐานของการประมาณการความเสี่ยงโดยคำนึงถึงผลสำเร็จของภารกิจและความสูญเสีย เมื่อกองเรือมีโอกาสในการทำลายข้าศึก แนนอนมันอาจมาพร้อมความสูญเสีย ทั้งนี้เรือบัญชาการอาจเป็นเรือประเภทอื่น ซึ่งมีความสามารถมากที่สุดในการรบเพื่อควบคุมทะเล และอยู่ในขอบเขตของยุทธวิธีที่กองเรือนั้นต้องการใช้

ฐานทัพอากาศในทะเล (Air Base at Sea) การใช้เรือบรรทุกเครื่องบินเป็นชนิดหนึ่งของการใช้ฐานทัพในทะเล (Sea Base) มันมีข้อจำกัดหลายประการในการเคลื่อนกำลัง และมีความเสี่ยงสูงจากภัยคุกคามในการภารกิจควบคุมทะเล มันต้องถูกโจมตีอย่างแน่นอน การใช้เรือบรรทุกเครื่องบินในลักษณะนี้ต้องมีการสร้างแนวป้องกันตามที่กล่าวไว้ข้างต้น แต่ก็มันยังเป็นประเด็นที่มีการโต้แย้งอยู่

ความลึกของท้องทะเล (Water Colors)

ในอดีตเมื่อเรากล่าวถึงปฏิบัติการทางเรือตามความลึกของท้องทะเล เรามักกล่าวถึงสีของน้ำทะเล น้ำเงิน (Blue) เขียว (Green) และน้ำตาล (Brown) ในยุคสงครามเย็น ระดับความลึกหรือสีของน้ำทะเลเหล่านี้มีความหมายเฉพาะในตัวเอง ทะเลสีน้ำเงิน (Blue water) หมายถึงพื้นที่ในทะเลซึ่งกำลังทางเรือชาติอื่นหรือข้าศึกสามารถปะทะกับกำลังฝ่ายเดียวกัน ทะเลสีเขียว (Green Water) หมายถึงพื้นที่ในทะเลซึ่งกำลังทางเรือสามารถปะทะหรือได้รับผลกระทบจากเครื่องบินโจมตีจากฐานบินบนบก ทะเลสีน้ำตาล (Brown Water) คือพื้นที่ในทะเลซึ่งอาจถูกโจมตีจากปืนใหญ่บก ความแตกต่างนี้มีคุณค่าไม่ชัดเจนต่อการวางแผน แต่การเกิดขึ้นของเครื่องบินโจมตีระยะไกล (Long – Range Jet Bombers) ซึ่งบรรทุกอาวุธปล่อยอากาศสู่พื้นระยะไกล (Anti Ship Cruise Missiles) ทำให้พื้นที่ทั้งหมดของมหาสมุทรหรือทะเลเป็นสีเขียว (Green Water) ในยุคอิทธิพลของกองทัพเรืออเมริกันหลังยุคสงครามเย็น กองทัพเรืออเมริกันทั้งหมดได้จัดกลุ่มตนเองในลักษณะของกองทัพเรือสีน้ำเงิน (Blue Water) ซึ่งหมายถึง การมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการในทุกระดับความลึก การเกิดขึ้นของกองกำลังปฏิเสธการใช้กำลัง (Sea Denial Force) นำมาสู่การเปลี่ยนแปลง นั้นหมายถึงคำนิยามใหม่ซึ่งอาจจะเป็นกองทัพเรือซึ่งสามารถปฏิบัติการได้ในทุกระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในทุกระดับความลึกของน้ำ

ในทะเลสี (Blue Water) พื้นที่ในทะเลสีของทะเลเปิดมักจะถูกใช้ในการปฏิบัติการของกองเรือในลักษณะของการปฏิบัติการโดยอิสระและการปฏิบัติการเป็นรูปกระบวนการเรือที่มีคุณค่าทางยุทธการสูง (High Value Unit ; HVU) มักถูกป้องกันโดยเรือฉากในลักษณะรูปกระบวนการเพื่อความปลอดภัย การจัดรูปกระบวนการแบบนี้ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถในการป้องกัน (Defensive Fire Power) มาตรการต่อต้านทางอิเล็กทรอนิกส์และการเคลื่อนกำลังเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจจับจากข้าศึก โดยธรรมชาติกองเรือจะมีพื้นที่มากเพียงพอในการเคลื่อนกำลังและดำเนินกลยุทธ์ อย่างไรก็ตามหากกองเรือดังกล่าวมีความจำเป็นต้องเข้ามาปฏิบัติการในพื้นที่ข้าศึกหรือในทะเลเปิดที่ข้าศึกมีขีดความสามารถในการป้องกันอย่างเข้มแข็ง (Anti Access Forces) ซึ่งประกอบด้วยเรือดำน้ำ อากาศยาน เรือผิวน้ำ อาวุธปล่อยนำวิถี กองเรื่อนั้นอาจเผชิญกับภัยคุกคามหลายมิติในเวลาเดียวกัน เกิดการอึดตัวจากการถูกโจมตีในหลายมิติ อาจเกิดความเสี่ยงต่อ HVU อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทะเลสีน้ำเงิน (Blue Water) อาจกลายเป็นทะเลสีเขียว (Green Water) ก็เป็นไปได้

สำหรับทะเลสีเขียว (Green Water) โดยธรรมชาติพื้นที่บริเวณนี้อาจเป็นทะเลเปิดซึ่งต่อเนื่องมาถึงพื้นที่ทะเลบริเวณใกล้ฝั่ง พื้นที่บริเวณนี้อยู่ภายใต้ขีดความสามารถในการโจมตีของข้าศึกในทุกมิติ มันดูไม่มีเหตุผลที่จะส่ง HVU เข้าไปในพื้นที่นี้ อย่างไรก็ตาม กองเรือที่ถูกส่งเข้าไปปฏิบัติการในพื้นที่เช่นนี้ต้องมีคุณลักษณะพิเศษในการซ่อนพราง (Stealth) และต่อต้านภัยคุกคามได้ในทุกมิติ ภัยคุกคามที่อาจพบในพื้นที่อาจจะเป็นอาวุธปล่อยนำวิถีจากฝั่ง เรือเร็วโจมตี เรือดำน้ำ เครื่องบินโจมตี และทุ่นระเบิด ยุทธวิธีที่ถูกนำมาใช้อาจจะเป็นการซ่อนพราง การลวง การต่อต้าน

การตราทางเป่าและการซ้อมโจมตีไม่ว่าในเชิงรับหรือรุก การพัฒนาเทคโนโลยีของอาวุธปล่อยนำวิถี และระบบตรวจการณ์ทำให้สัดส่วนของทะเลสีเขียวขยายออกมากขึ้น

ในส่วนของทะเลสีน้ำตาล พื้นที่ในบริเวณนี้เป็นส่วนที่อยู่ใกล้บริเวณชายฝั่ง น่านน้ำ ภายในแม่น้ำและทะเลสาบเป็นเขตที่มีบริเวณพื้นน้ำในลักษณะแคบ ตื้น มีสิ่งกีดขวาง หรือทุ่นระเบิด ซึ่งกองเรือในทะเลเปิดไม่สามารถปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพได้เลย พื้นที่บริเวณนี้ถูกรวมไปถึง พื้นที่บริเวณช่องแคบ (Straits) หรือจุดใช้คพอยท์ (Choke Points) อื่น ๆ

การกำหนดค่านิยามสีของทะเลและสภาพสถานการณ์ตามระดับความลึกของน้ำอาจนำไปสู่การวางแผนและการถกแถลงเรื่องการควบคุมทะเล การยอมรับสภาวะภัยคุกคามของทะเลสีเขียวอาจนำไปสู่ข้อตกลงใจในการจัดโครงสร้างกำลังและการจัดหาลำดับรบในอนาคต หรืออย่างน้อยให้ความสำคัญกับ HVU (เรือบรรทุกเครื่องบิน) น้อยกว่าปัจจุบัน และให้ความสำคัญกับพื้นที่ปฏิบัติการที่น่าจะเป็นของ ทร.บริเวณชายฝั่งมากขึ้น ความท้าทายในการควบคุมทะเลควรถูกนำมาพิจารณาตั้งแต่ในยามสงบ เพื่อบรรลุความมุ่งประสงค์ในยามสงคราม

บทวิเคราะห์และข้อคิดเห็นของผู้แปล

การควบคุมทะเลร่วมสมัยเป็นสิ่งที่น่าจะถูกทบทวนอย่างสม่ำเสมอ トラบเท่าที่แนวคิดนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติการทางเรือ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในทะเล ซิดความสามารถของระบบอาวุธและการตรวจการณ์ในปัจจุบัน ทำให้การควบคุมทะเลของชาติใดชาติหนึ่งมีความยากลำบากมากขึ้น แม้แต่ ทร.สหรัฐฯ ข้อเท็จจริงหนึ่งที่ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงคือ “สงครามทางเรือเป็นสงครามเคลื่อนที่ (Maneuvering Warfare) เพื่อช่วงชิงความได้เปรียบภายใต้เงื่อนไข ผู้ที่ยังได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อนเป็นผู้ชนะ” อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติการ “ที่หลบภัย (Sanctuary)” เหลือน้อยลงทุกที การใช้ยุทธวิธีกองเรือคงชีพ (Fleet in Being) หรือแม้แต่ยุทธวิธี D4 (D4 Strategy) อาจมีอายุการใช้งานไม่นานนักในสภาพความเป็นจริง”

สำหรับสภาพพื้นที่ปฏิบัติการของ ทร.ไทย เรายังสามารถควบคุมทะเลโดยเฉพาะในอ่าวไทยหรือทะเลอันดามันได้จริงหรือไม่ อย่างไร ยังคงเป็นคำถามที่น่าสนใจ หากพิจารณาลักษณะภูมิศาสตร์และกำลังรบสัมพันธของประเทศเพื่อนบ้าน ทะเลไทยทั้งสองฝั่งอาจถูกนิยามเป็นทะเลสีเขียว (Green Water) ตามค่านิยามของบทความนี้ เรือบรรทุกเครื่องบินอาจกลายเป็นความล่อแหลม อากาศยานโจมตีและซีเป้า เรือดำน้ำ และทุ่นระเบิด อาจเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการควบคุมทะเลและการโจมตีอย่างอิมตัวต่อข้าศึก สงครามอากาศทะเล (Air – Sea Battle) ควรจะถูกพัฒนาและนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ความอยู่รอดของเรือผิวน้ำในสภาวะที่ “ที่หลบภัย” เหลือน้อยลงทุกทีคือการสร้างระบบป้องกันตนเองทั้งทางอากาศและใต้น้ำให้กับมันอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับประเด็นความมั่นคงทางทะเลจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น ลักษณะการปฏิบัติการและการบังคับกฎหมายในทะเลมีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับการปฏิบัติการทางเรือตามรูปแบบทางทหาร การรักษาความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security Operation) มีความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองเพิ่มมากขึ้นอย่างเด่นชัด ข้อเท็จจริงที่ยืนยันแนวคิดนี้คือ ภารกิจการรักษาความมั่นคงทางทะเล ต้องการแนวคิด ยุทธวิธี กฎหมาย และความชำนาญของกำลังพลในลักษณะที่นอกเหนือจากการปฏิบัติการทางทหารอย่างชัดเจน การยอมรับและการสร้างความชำนาญให้กับกำลังพลตามสายงานวิชาชีพ เป็นสิ่งที่จำเป็นควบคู่ไปกับการพัฒนาและจัดหายุทธโธปกรณ์